AZTAG
JOURNAL QUOTIDIEN ARMÉN.
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
ՍԻՐԻԱ ամս. 550, վեցամսեայ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 7, վեցամսեայ 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ

ازتـــاك

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 16 1932
ԶԵՌՔԷ ՀԱՍՏ 2.50 Ս. Դ.

Ջ. ՏԱՐԻ | Ամեն առաւոտ պէտք է ըլլալ թերթիս ցօրեկնին հասցէին | Ցօրէկն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 33 (610)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Եփրատի աշխարհը իր յուռթի հողերուն և դաշտերուն պէս՝ բեզմաւոր եղած է նաև հայ մտքի և ստեղծագործութեան հունձքով։ Այնտեղէն է բարձրացած մեր նոր գրականութեան այն գեղեցիկ ծառը՝ որ կը կոչուի գաւառական գրականութիւն։ Լեզուով, աւանդութիւններով, բարքերով դարաւոր Հայ հոգիի կնիքը կրող այս երկրամասը՝ տուած է բազմաթիւ ականաւոր դէմքեր, գրականութեան, գիտութեան արուեստի զանազան ճիւղերուն մէջ։ Մարքերդի դաշտը՝ իր երազային գեղեցկութեամբ այժմ ալ՝ երբ ամայացած է իր հարազատներէն, կը շարունակէ իր զաւակներուն երազները ու հայեացքները գաժուած պահել իր վրայ։

Վերջին չքեղանքը որ կը բարձրանայ հայկական հողերու այս արգաւանդ երակէն՝ իր պաուճանգանին վրայ կը կրէ՝ Համաստեղ անունը։

Տարազիը իր ցեղին պէս, և սակայն աննկուն հաւատքով՝ ինչպէս իր ցեղինն է եղած դարերէ ի վեր՝ Համաստեղ կը շարունակէ Հայ գրականութիւնը ճոխացնել իր հոգիի հնքով, իր լուսապայծառ երազներու կոթողը կանգնել այնտեղ ու կարօտի և կորսուած գեղեցկութիւններու սարսուռը պատցնել թափառահոլած բազմութիւններու սրտերէն ներս։

Կարօտը Հայ դաշտերու արգաւանդ կուրծքին, կարօտը բռնկող արշալոյսներու հեքեաթային գեղեցկութեան, կարօտը՝ բրգացած կալերու առատութեան, անգապահի ձայնին, գիշերներու խորքէն երկարող գամբռներու արձագանգին, անցնող կարաւաններու բոժոժներու երաժշտութեան, իր հզներու կռնակին վրայ գուրգուրացող աստւածատիպ հայ շինականին, հայ երկրի հազար հազար ձեւերուն և օրհնութիւններուն որոնք օտար և խորթ ափերու վրայ բիւրաւոր թիւերով կը Քրթուան Համաստեղի քնարին վրայ՝ այնքան հարազատ, չքեղ և կաշկանդիչ սաւառնուժով մը։

Կենդանի ու Քրթուն ամբողջ աշխարհ մը, ուր հայկական կնիքով համամարդկային տիպեր է որ կը քալեն, անձնաւորելով իրենց վրայ՝ հողին սէրը, բնութիւնը, գիւղը և իր դարաւոր բարքերը։ Հայն շրջանակ մը Համաստեղի գրականութեան համար, որ հազիւ տասնամեակ մը կեանք կը հաշուէ։

Հարազատ հետևորդը անցնող սերունդի մը գաղափարական քայլերուն, Համաստեղ իր աւիշը կ'առնէ հայ երկրէն, սեփական ժողովուրդէն, այդ ժողովուրդի աշխատաւոր զանգուածներէն որոնց քրտինքն ու արիւնը միաժամանակ հոսած են հայկական բերրի դաշտերուն և անդաստաններուն վրայ անթիւ դարերէ ի վեր։

Այդպէս է և հայ գրականութիւնը իր ամբողջութեան մէջ։ Ինչ ձևով կուզեն քող մտածնան քննադատները մեր հոգեկան արժէքներուն, մեր գրականութիւնը՝ հեռաւոր դարերու խորքէն մինչև այսօր՝ հայ գեղացիին, աշխատաւորին, ռազմիկին, կեանքի հարազատ հայելին է, անոր վիշտն ու լացը, անոր ծիծաղն ու յաղթանակը։

Այսպէս է Խորենացիէն մինչև Եղնիկ, մինչև Արովեան և Րաֆֆի, այդպէս են շատ քիչ բացառութեամբ մեր նորագոյն գրականութեան բոլոր մշակները։ Միշտ ժողովուրդին հետ, միշտ անոր ցաւերով, անոր երազներով, անոր պայքարի կրակով բոցավառուած։ Ահա թէ ինչու մեր գրականութիւնը ոսկեդար է ունեցած և պիտի ունենայ գարձեալ, մեծագոյն երաշխիքը տալով մեր ցեղի կենսունակութեան և լուսաւոր առաքելութեան։

Տակաւին երիտասարդ և սակայն քանակի ու որակի դէզ մը իր անցած ճամբուն վրայ, Համաստեղ կը շարունակէ ստեղծագործել՝ ճոխացնելով և իր գործը և Հայ նորագոյն գրականութիւնը։

Այժմ իր «Սպիտակ Ձիաւորին» կախարդական պտկերն է որ կը քալէ սրտերուն վրայէն, ընթերցող բազմութեան ամբողջ բանակ մը որ ամէ ամիս «Հայրենիքը» ամսագրին կ'սպասէ՝ իր հոգիի լոյսը եւ իր մտածումներուն թովիչը անկէ քալելու համար։ Դիւցազներգուիթիւն մը Համաստեղի այս վերջին գործը, որուն հեղինակը լծուած է տալու մեր ժողուրդը անցեալը՝ իր գուլումներով, իր յեղափոխական դրուագներով և սքանչացիպ հերոսներով։

Ընդհանուր խարխափումի եւ անորոշութեան այս օրերուն, սըրտապնդիչ է տեսնել որ ցեղը նոր արժէքներ երևան կը բերէ։ կենսունակ է կը նշանակէ ցեղային հոգին, արտաքին պայմաններն են և ոչ թէ ներքինը՝ պատճառները՝ մեր մէջը ցնցող ցաւին, այլապէս ցեղը նախ պիտի մեռնէր հոգեպէս, արտաքին ուժեղ՝ ոչնչացնող պայմաններու ազդեցութեան տակ։

Համաստեղները ներկայ պայմաններուն մէջ այն մարտիկներն են՝ որոնց վիճակուած է ցեղին ապրած անարիւն՝ բայց ճակատագրական պայքարին մէջ կատարելու։ ուղեցոյցի և ներշնչողի դերը։

Նոր Ցեսուներ են անոնք, որ իրենց ձեռքերը արևին կռնակ տուած՝ ուժ կուտան պայքարող Հայութեան դժուարին բայց հաւատացուր քայլերուն։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Այսօր, շաբաթ երկոյ, ներկայ գտնուեցէք Աւետարանականներու Ժողովարարը, ուր տեղի պիտի ունենայ ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ գրական նուիրեան շուրջ ասուլիս մը։

ՓԵՍԱՅ ՕՎԱՆ

Գրեց՝ ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Թլկանց Օվան էր այն օրերուն, երբ կը հագնէր հինցած չատ հինցած չալվար մը։ Ոտքերուն կ'անցընէր կապերով փաթաթուած տրեխ. կը հագնէր տան գործուած կապոյտ շապիկ, գլխին ունէր թաղիքէ գտակ՝ արախչիին ծալքերուն մէջ կորսուած։ Անոր ակռանեը սովորականէն աւելի խոշոր, չրթները չղոինքոտ էին երբ կը խօսէր։ Այդ բոլորէն աւելի ունէր աւրուած աչքեր։ Կ'ըսէին որ աչքերուն մէջ թարթիչներ կը բուսնէին ու զինքն անհանգիստ կ'ընէին։

Գիւղացիները, մեծ թէ պզտիկ, երբ կալ ու կուտի, վար ու ցանի աշխատանքի լծուած էին՝ Թլկանց Օվան միշտ գիւղն էր, աչքերուն վրայ թաշկինակի չափ փոքրիկ լաթի կտոր մը բռնած։ Ան միշտ հոն էր, միշտկնակ, կոնակը էքսոյենց պատին կոթնցուցած՝ նստած էր ոտքերը օճախի պէս բացուն։ Շուները յաճախ կուգային իր

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

քով և կը ծալլուէին և կամ անոր արբեխներուն ծայրը հոտուրտալով կ'անցնէին կամաց։ Ֆանթիկին Գարան իրիկուայ օճախը վառելու համար դուրսը, արևին կը նայէր։ Արևը երբ էքսոյենց պատին վրայէն սաւանի ճոթի պէս Օվանին թաղիքէ գլխարկին վրայ կախուէր՝ այլևս էֆինքուայ օճախը վառելու ատենն էր։ Ան հոն էր միշտ էքսոյենց պատին տակ, լաթի կտոր մը աչքերուն դէմ բռնած։ Տունն ինչո՞ւ երթար։ Կինը տունը չէր, զաւակն ալ ուրիշին մօակ տուած էր։ Օվան պիտի սպասէր մինչև երեկոյ ըլլայ։ Կինր պատառ մը հաց բերէր իր աշխատանքի տեղէն, որ ճաշէին միասին։ Մօտ հինգ տարի էր աչքերը կը նեղէին գինքը։ Ամբողջ հինգ տարի աշխատանք ըրած չէր։ Հինգ տարի, գարուն, ամառ՝ թէ աշուն, էքսոյենց պատին տակ նստած Օվանը։

Օվան անհամբեր կը սպասէր որ երեկոյ ըլլար, գիւղացիները դադրէին տուն լծուելէն ու իր չուրջ չհաւնար պահ մը։ Իրաւ ալ երեկոները, գեղի ռէնճպէրները կերակուրէ յետոյ պահ մը դուրս կ'ելլէին էքսոյենց պատին տակ, ուր միշ կար Թլկանց Օվանը։

— *Բարե՛ւ Օվան։*
— *Աստու բարին։*
— *Ի՞նչ կայ, չկայ։*
— *Սաղութի՛ւն։*

Գիւղացիները կը խօսակցէին, կը կատակէին։ Այդ իրիկուայ խօսակցութեան գլխաւոր առարկան Շոտօ Մուսեթեան գլանծիկէն բերած, էժտահարի պէս գոմէշին մասին էր։ Էհ, եթէ օր մը Մօճկանց գոմէշին հետ եղջիւր եղջիւրի գային...

Այդ բոլոր խօսակցութեան ընթացքին Օվանը լուռ էր։ Այդ օր կը մտածէր այն ձիերու ոռնաձայներուն մասին որ ցորեկին լսած էր հեռուէն։

— *Մարկոս, էս օր բան մըն չլսեցի՞ր։*
— *Ի՞նչ բան, Օվան։*
— *Հիչ։*

Օվան չէր հաւատար ըսել. մի գուցէ ինքը սխալած էր։ Ո՞վ գիտէ։

Օվան ոչինչ ըսաւ։

Սակայն օր մըն ալ սխալած չէր։ Զայն կողմէն ձիաւորներ մտած էին։

Երեկոյեն երբ գիւղացիները իրարու ժամ եկան, բոլորին դէմքը կոճղի երևոյթ էր առեր։ Անոնք այլևս չէին կատակէր։

— *Հարկեր հաւաքողներ են եկեր, լսեցի՞ք։*
— *Գիշերն էս օր ձիերը ջրել կը տանէր։*
— *Էս նեղ ճար օրերուն տահա էքինները գեռինը...*

Այդ խօսքերուն մէջն էին երբ գիւղ Մանօն մտքին մէջէն, փոքրիկ առուէն անցաւ, կանգնեցաւ ձիթհանքի տան պիւնին պէս, ձեռքերը ականջներուն սկսաւ մունետիկ պոռալ։ Դիւղն յանկարծակի լուռ պապանձեցաւ կարծես։

Ուշ ատեն գիւղացիք հեռագնեալ իրենց տուները կը վերադառնային։ Բերբերնին դանակով իսկ չէր բացուեր։

Չէր Դաւթկանց Մարկոսը այնտեղ էր տակաւին։ Օվան կ'ուզէր խօսիլ հետը, սակայն չէր հաւարձակեր։ Մանաւանդ որ ուրիշներ ալ կային, մի քանի անգամ բերան լեցուց խօսելու համար։

Է՛հ, Թլկանց Օվանին ո՞վ դրամ կուտար։

— *Մարկո՛ս։*
— *Ինչ է Օվան։*
— *Հիչ...*

Չէ, չէ Թլկանց Օվանին մարդ դրամ չի տար, ամամայ մ'առածեց Օվան, կակազեցաւ ու չրսաւ, չըթաւ։

Ինչպէս ընէր, վազը իր դուռն ալ պիտի թակէն, այն ատե՛ն...

— *Մա՛րկոս։*
— *Ըսէ՛, ի՞նչ ունի՛ս, Օվան։*
— *Սիւր գիտես հալս, Մա՛րկոս, եթէ ունէի զրուշ մը, միտքս դրեր էի վրաս չալվար մը ձգել։ Շալվարիս վրայ քառասուն պիչիմ կարկատն կայ։ Շունի հալ է, չունի հալ։ վազը հարկ պիտի հաւաքեն։ 50 զրուշ կը պակսի, երեսուն վրայ թեժամցնելու համար։ Չեռքէ 50 զրուշ տուր, Մա՛րկոս, Աստուած ողորմած է։ Դրամդ վրաս չի կորսուիր։*

— *Աղէկ կ'ըսես, Օվան, ամա քիչ էոէնջ ինկոն որ գիս մէկդի կանչեց, էն էր իսօսեցաւ։ Էքսինները գետինը։ վազը ժանկուռներուն դրամ կը պակսի։ Տահա ցորենը չծրած քիչ մը քաղեր, հոսեր, աղդեր են որ զաւակնուն հաց մը մընցնէ։ Երկու ոսկի էն ուզեց ձեռքէ, հարկ տալու համար։*

— *Լէ՛ լաւ, լաւ Մարկոս, ինկոյին գործը տես. էն մաղ մը զաւակներ ուներ։ Ինձ ալ Աստուած ողորմած է, հէլպէթ դուռ մը կը բացուի վազը։ վրայ տուաւ Օվան երբ ինկոյի թշուառ վիճակըն իմացաւ։*

Օվան այլևս չխօսեցաւ։ Դրեթէ ինքնիրեն անիծեց։ Էն ուշ տուն երթողը Օվանն էր։ Գիշեր էր ու փողոցները իսաղաղ։ վազը, վազը, ի՞նչ պիտի ըներ... Ի՞նչ լաւ էր որ վազը արև չ'ըլլար, ըլլար միշտ մութ ու Օվան փոքրիկ կօշկի մը մէջ մտած պտնուըտէր որ չի գանէին գինք։

Առաւօտուն գիւղը իրարանցումի մէջ էր։ Թլկանց Օվան կռնակը էքսոյենց պատին նստած էր լաթի կտորը աչքերուն դէմ բռնած։ Անոր այնպէս կը թուեր, թէ հոգեառները հետզհետէ իրենց տան կը մտնեն, կը մտնեն տղացկան կիներու, երկար ճանկերով անոնց սրտերը դուրս կը քաշեն ու կը հեռանան մութին մէջէն, հովերուն հետ...։

Օվան այդ աչքերուն սարսափը կ'ապրէր, և կարծես իր գլխուն վերև կեցած էին մութ, վրաններու չափ մութ թեւերով։

Իրաւ ալ, տեսնես գիւրը մտեցաւ Օվանին, որ միս մինակ նստած էր, լաթի կտոր մը աչքերուն դէմ բռնած։

— *Ը՛լ տեսնենք, Օվան։*
— *Հէ՛յ... կոպակոպ։*

Թլկանց Օվան գիւրին առջև ինկած, մտաւ իր փողոցը։

Թրգ, թրգ, Օվան ներս մտաւ, մթութեան մէջ, պարապ փեթակի մէկ անկիւնը պահած դրամը վերցուց՝ դուրս ելաւ ու դողդողան ձեռքերով, փոքրիկ ծրարը յանձնեց հարկահաւաք ժանտարմաններուն։

(Շար. Բ. էջ՝ Ա. սիւնակ)

ՆԵՐՔԻՆ ԴԱՇՏԱՆԿԱՐ (*)

Գրեց՝ Վ.ԱԶԴԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

...Այդ գէշ ձմրան ընթացքին էր, մեր հեռաւոր երկրին մէջ, երբ յանկարծ, մէկ երկու օրուան համար, օդը մեղմացաւ։ Դաղջ ու անուշ լոյս մը օծեց այդ աղքատ ու զուրկ քաղաքը։ Մարդոց աչքերուն խորը գարնան ծիլեր երևցան։ Մանուկներու ձայներուն մէջ երկիրը զուարթութեամբ կուլար։

Ընկերներով պատրաստի ելած էինք, երբ հանդիպեցանք բարակ ջրի մը, զոր մարդ կը վարանէր առուլ կոչել։ Բայց հեծկլտալէն, լալէն կը վազէր այդ ջուրը ու ծառերու կմախքները, սպիտակ բունըրը դողդողար ցարասիներու, կը սրբըփային իր կապտանուշ մթութեան մէջ։ Հիմա, տարիներ յետոյ, անկարելի է մոռնալ, այդ ջրի երիզը։

Կրնաս զարմանալ, այսպէս է սակայն։

Բարակ ու արտուժ ջրի երիզ մըն էր միայն, ուրիշ ոչինչ, զոր մարդ կը վարանէր առուլ կոչել, ըսի։ Բայց ինչո՞ւ համար, ահա անցեալ օր ան սկսաւ երթալ ձայնիս մէջ, կարծես թէ մէկը կուլար կօկորդս ի վար, կարծես թէ ես դաւաճանած էի չատ թանկագին գաղափար մը ու կը յանդիմաներ զիս։ Ու ես կ'ուզէի ըսել, որ ո՛չ. արժանի չէի այդ խստութեան, քանի որ տարիներէ ի վեր մէկը եղայ, որ հաւատարիմ է իր արեան։

Շատ երիտասարդ՝ ճանչցայ ցաւագին դառնութեամբ մը, անսպառ տառապանքն ու հրկիզումը անյագ հեչտութեան։ Երբեք չպիտի կրնաս զգալ, թէ որքան մեծ եմ մահուան, գարնան առաջին օրերուն։

Ահա՛ կրնաս ճանչնալ, յիշատակներուս մէջէն, արևելեան այդ ճերմակ ու մեծ քաղաքը, գորշ ու սպիտակ քարերով, մերթ փոչեթաթախ բայց ջերմ ու բաբախուն, իր սիրոյ նուիրուած ազջիկներով ու իր ճակատագրապաշտութեամբ։ Քաղաքը, որ կարծես կը հասնէր անապատին իր եզերքներով։

Մեծ ու զով պարտէզներ կային, խեղդուած խաղաղութեամբ, ծաղկեայեղ պատեր կային որ կրնային փլիլ կարծես, կային քաղցր ու նրբօրէն ցաւագին երգեր, փչուր փչուր՝ հորերուն մէջ, փչուր փչուր՝ վայրի անապատականներու անդնդահար բերաններուն վրայ։ Ցեւ, տոյ այդ ջուրը կար, պղտոր ու դանդաղաշարժ, այդ ջուրը ամաք ու ծանր, որ կը հոսէր անբերրի արտերէն խուլ աղմուկով մը, հազիւ Քրթելով իր եզերքները։ Երբեմն գեղին ու տաք ճամբաներուն վրայ, որ կը խրէին յաւիտենական անապատին մէջ, կ'երևային դարաւոր ու վիթխարի ուղտերու հաւբերատար ու գորշ մարմիններ։ Իրենց ընթացքին մէջ, վեհափառ ու մխուր, իրենց նայուածքին մէջ Քրթած թախուութեամբ ու ծոյլ միաժամանակ, կար Արևելքի ամբողջ ողբերգութիւնը։

Գահեր կային, հինաւուրց պատերուն տակ, երբ քունքերուդ վրայ կը զգայիր ջղային ու սրընթաց նժոյգներու գոփիւնը, ժահուան ու արեան ծարաւը հարաւային գաժան ցեղերու, որ գիտէին արտում գեղեցկութիւնը կնոջ մը մարմնին ու բարբարոս ուրախութիւնը արեան խնճոյքի մը։ Այդպէս քաղաք մըն էր ատիկա։

...Ցայնժամ, գուրս կ'ելլէին, ան ծայր, անեզր, գիւղերամուտին մէջ, աղքատօրէն հագուած, արամօրէն ու աղքատօրէն երիտասարդ, ոտաբոպիկ։ Աղտոտ ու ազատ չէին, սիրայեղծ ու անօթի, կլափներնին կափկափելէն, կը հայէին կախարդ Լուսնին։ Լուսնահայ մանուկներ, յաւերժ փակ կոպերով կ'արտասուէին յաւիտենական սխրութիւնը մեծ մութին։ Մեր երիկամունքներուն մէջ ևս, քաղցէ ու յուսահատութենէ, չէներ կը հայէին։ Կին մը, որ արևելեան մութ հագուստներու մէջ, կը չարժէր մարմինին վարի մասը, կը խեղթեցնէր զիս։ Ընդարձակ ու մութ սխրութիւն մը, ծանր երկանաքարի նման, ու հեղձուցիչ անփարատելի խա-

---

(*) Հատուած՝ սոյն խորագիրը կրող գրէթ մը։

Տես նաև՝ Ա. սիւնակ

ղաղ, մեղմ ու անդորրաւէտ։

Հոս եւս այդպէս է գարունը։ Մայիսին՝ Լիկէոն գացող տղաք կան, որ յանկարծօրէն կ'արթնանան իսէր ու ձայներնին կը պղտորի, խառնակ գինիի նման։ Կան կիներ, որ կ'անցնին իգութեամբ, որ կը չարժեն գիտուն չուայտութեամբ մը իրենց մարմինները, որ խստակենցաղ չեն ու ժուժկալ քալուածք մը չունին։ Մարդ կը զգայ, կը նայի կարծես իրենց մերկ մարմիններուն, թեթև ու բաց չրջազեստներուն տակէն, զոր իրենց նուիրելու համար այնքան վատութիւններ ըրած են արուները։

Դուն եւս, այդպէս կը քալէիր փողոցներէն, սիրելի՛ս։ Ատոր համար երբեմն կը յապաղէի, տեսնելու համար քեզ, երբ կ'երթայիր։ Ցեւտոյ, օր մը հակացար գիս ու աչքերդ գրեթէ Քրչեցան ուրախութենէդ, հապճեպով մատր թևս ու իգութեամբ փսփսացիր, — նայէ՛ աչքերուս, տե՛ս այսօր ինչպէս երջանիկ եմ...

Երբեք կարելի չէ մոռնալ այդ արեւելեան գիւղերուն տաք քարերը։ Ցաւի-տենական, չշրժ ու խանդավառ բան մը կար պատերուն չուրջ։ Դէմքերը թուխ էին, կարծր, կարծես ոսկեսի մէջ փորուած։ Աչքեր կային, որ յանկարծ երկար խիստ փայլատակումներով, կը պատէին։ Ակնարկներ, որ սուրի չեղբերու պէս կը խրէին հոգուդ խորը։ Գազաններու, յայրատ ու վաստուէր կանանց իգութեան ու մշտնջենական բանաստեղծութեան և առողջ վայրագութեան խառնուրդ բան մըն էր մարդը։ Ու մարդը հոգ, սարսափելի ու գեղեցիկ էր։ Ցեւտոյ կար անկորնչելի, վաղնջական, անհասկնալի ժամանակը։ Լուսաւորչի մազաղաթեայ աչը լոկ յիշատակ մըն էր, միայն հայոց լեզուն էր, որ հասկցար գիս ու աչքերդ գրեթէ Քրչեցան ուրախութենէդ, հապճեպով մատր թևս ու իգութեամբ փսփսացիր, — նայէ՛ աչքերուս, տե՛ս այսօր ինչպէս երջանիկ եմ...

Երբեք կարելի չէ մոռնալ այդ արեւելեան գիւղերուն տաք քարերը։ Ցաւիտենական, չշրժ ու խանդավառ բան մը կար պատերուն չուրջ։ Դէմքերը թուխ էին, կարծր, կարծես ոսկեսի մէջ փորուած։ Աչքեր կային, որ յանկարծ երկար խիստ փայլատակումներով, կը պատէին։ Ակնարկներ, որ սուրի չեղբերու պէս կը խրէին հոգուդ խորը։ Գազաններու, յայրատ ու վաստուէր կանանց իգութեան ու մշտնջենական բանաստեղծութեան և առողջ վայրագութեան խառնուրդ բան մըն էր մարդը։ Ու մարդը հոգ, սարսափելի ու գեղեցիկ էր։ Ցեւտոյ կար անկորնչելի, վաղնջական, անհասկնալի ժամանակը։ Լուսաւորչի մազաղաթեայ աչը լոկ յիշատակ մըն էր, միայն հայոց լեզուն էր, որ

(Շար. Ա. հմի՝ 4րդ սիւնակեն)

Մէջը երեսուն զրուշ կար, բոլորն ալ մանր դրամ։ Սակայն պակաս էր, պակաս։

— Ա՛յ, ա՛լ չկայ, աղա, խօսեց Օվան կմկմալէն։

Այդ օր ժանտարմաները մտրակեցին խեղճ Օվանին ուսերը։

Յաջորդ օր Օվան ման պղինձէ կաթսան ծարաւ, գիւղին հրապարակին վրայ աճուրդի դնելու համար։

* * *

Էֆինքի առեն էր. ամառիկին Գարան դուրս նայեցաւ։ Արևը Էքսոյենց պատին վրայ, Թլկանց Օվանին ուսին կը ժամեներ։ Էֆինքուայ ճաշ պատրաստելու ժամանակն էր։

Թլկանց Օվան այդ օր աւելի անչարժ էր։

Երեք օրերը սարսափի պէս անցած էին, ինչպէս ժարախը կ'անցնի դեռ նոր ցանուած բամպակներուն վրայէն։ Երեք օր յետոյ գիւղացին իր բարի ու սովորական կեանքին լծուեցաւ։

— Բարե՛ւ, Օվան։

— Աստու բարին։

— Ի՞նչ կայ չկայ։

— Սազութին։

Իրարու ժամ կուգային կը խօսէին, կը կատակէին։

— Աստուած է վկայ, էս օր քիչ մը-նաց չորախները, Շուտս Մուսեխին ու Խոճկանց գոմէշները եղիւր եղիւրի գային։

Ու ուշ ատեն կը վերադառնային տուն։ Այդ երեկոյ Օվանին կինը ճրագին առջև նստած իր զուկին եւկեկը կը կարէր երբ Օվան ներս մտաւ։

— Է՛հ, կնիկ, տես, էս չալվարս հալի քարերուն մէջէն, քարերուն վրայ մաշելով, զարմանալի վախով մը կը կարկաչէր, կը վազէր կարկաչելէն ու կը կորսուէր աւազի անափ տարածութեանց մէջ։

...կ'արթննայինք լոյսի ծագումէն երկու երեք ժամ առաջ՝ անասուները կերակրելու և ջուրի տանելու համար։ Ամրան սկիզբները, գիշերները զով էին։ Վերի արտևաններէն՝ հովը կուգար ու չնչաբեկ կը սպառէր զարնուելով ծառերուն։ Առաջին արթնցողը կիջով լուր կուտար միւսներուն ու գողալով դուրս կ'ելլէինք մարագէն։ Ջուրը կը հոսէր մեր աչքերէն։ Ընկեր մը ծածկելու համար մարմինին գողը լուութիւնը կը խզէր երգի կտոր մը ձգելով գետին։ Աստղերը կ'իյնային մեր աչքերուն խորը ու միջատներու նման կը խեղդուէին։

Տանըհինգ տարեկան էի այն տարին ու քունը կը սիրէի։ Պիտակ նայիհի պէս։ Երբեմն գթալով երիտասարդութեանս՝ զիս հանգիստ կը ձգէին, բայց կը զգայի մէւներուն զարթնելը ու խղճի խայթը կը պտտրէր քունս։

Ցետոյ փակ կը վերադառնայինք ու Լուսնի լոյսին տակ, կը մաքրէինք քայ ու պարարտ եզներուն դունչերը, կը խոզանակէինք իրենց գաւակները, կապալառուին չիլ ու գէշ հայեացքէն անընդհատ վախնալով։ Անոր ծամածռութիւնը պատրուակ էր միւսը իր գէշ հաւով թունաւորելու մեր արիւնը։ Մեր հայրերուն վիրաւոր հոգին ու մեր մայրերուն որբուած պատիւը, ամէ՛ն վայրկեան, կրկնային անարգուելի, այդ ագռեղի բերնէն։

Երբ կրկին կ'երկննայինք դէզերուն վրայ, կարճ մրափի մը համար, մեզմէ մէկը կը հայհոյէր և կամ կը յիշեր կնոջ մը սպիտակ մարմինը, քաղցր ըսպիտակ նայիհի պէս, քաղցր քունի նմանութիւն։ Քանի մը վայրկեան յետոյ սակայն խոնջէնքը կը յաղթէր մեր երիտասարդութեան։

Ու այսպէս բազմաթիւ գիշերներ կը նմանէին իրարու։

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԵՒ ԾՆՆԴԱՎԱՅՐ

Գրեց՝ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

II

Զխաբուենք. մեր ազխարհն այստեղ այլևս մեծ հայրենիքը չէ, այլ գաւառը, ծննդավայրը։

Հողի տէրն այլևս մեծ հայրենիքի էերը չէ, այլ սոսկ այն նեղլիկ անկիւնը, որ կոչուած է տուն, օթաղ, անդ ու անդաստան։

Հայր այլևս գաւառացի է, ահա այն ձորից, այս տափարակից, այն լեռնից, միւս ջրի ափերից, բայց ոչ Հայաստանցի։

Ընդհանրական զօրաւոր ու բարի հայրենիքը, որի համար մեր նախնիքը այնքան անձնուրացութիւն արիւն են թափել, չկայ այլևս, այլ նրա փոխարէն կայ մի թոնրի ծուխ, մի զանգակատուն, մի գերեզմանատուն, ուր որ «Թաղել ու եկել մուլիթես ու այգիս, «Քանի ախ կը fաբեմ, կը fաղուի ճոգիս...»

Հայրենիքի քաղաքական միահեծան գաղափարի ֆկազմալուծումով, հոգիներիս մէջ ստեղծուած է ահռելի սարսափը ազատագրութեան աւերակի վրայ երբ վրայ է հառնում գուլումը։ Եւ այն ժամանակ փրկութեան միակ միջոցը մնում է ոտների զօրը, լեզապատառ. անարի փախուստը թագնուելու, երկրի երեսից չքանալու ճարպիկութիւնը։

Մի գիւղ, մի գաւառ ի՛նչպէս կ'ըսուի թշնամու հազարաւոր հրդեհների դէմ։ Բախտակից այլ չրջանների հեռաւոր կամ մօտաւոր գաւառների մասին ի՛նչ գիտէ...

Մեր անիրաւ, մեր «գժար» լեռների մէջ ի՛նչպէս են օգնել այս թշուառ վանքանների գաղափարին, «օխտը սարից էն կողմը» միշտ մնաց մեր հայրենագուրկ ժողովուրդի համար մի անծանօթ մի հէքիաթային աշխարհ։

Գաւառացիի այս տեսակէտ մեծագուլումը այնքան զօրեղ է, որ անգամ մեր կազմակերպուած բանակի մէջ մեծ վտանգի պահուն արտայայտւում էր ամենամագնապալի ժամերին։ Դասալիքներ կային, որոնք հրացան ու փամփուշտ առած՝ թողնում էին բանակը և գնում իրենց «քիւլիսթին» ու օջախը պաշտպանել թուշնամուց...մէկն մենակ։

Ահա գաւառացիի այս տարամերժ, այս ազգատեր հոգեբանութեամբ հայ անհատը, երբ ընկնում է օտարութեան մէջ առաջին մտրմոքներից ու բեկուելից յետոյ՝ սկսում է նոր բոյն հիւսել, տուն ու տեղի տէր դառնալ, օջախ վառել, առաջին տարիները կ'կուում է ու արիւնում, իր յետև թողած հայրենի ման, իր թթենու, կրկչան աղբիւրի գալարուն ճամբի, սար ու ձորի, հովտի ու դետի համար, և մանաւանդ «միւլքեր ու այգու» համար, ապա ինքն իր վրայ կամացուկ ծալուում կծկուում, և հոգու մէջ մտերիմ երէկի պատկերները աղօտանում ու մոխրապատուում են, որպէս մարող հնոց։

Նայեցէք մեր հայրենակցական Միութիւնները, հերդիկից՝ հերդիկ, կրտուրից՝ կռուր իրար փնտռող, իրար ձայն տուող հարևանները գիտէք, որ մեր աշխարհում գիւղի բոլոր տներն, բոլոր դրկից հարևանները միմնապատի վրայէն փոքրիկ բացուածքով իրար հետ կապուած են այնպէս, որ բոլոր բնակիչները առանց իրենց ծանից դուրս գալու կարող են իրար հետ հաղորդակից լինել ցաւերով և ուրախութեամբ։

Հայրենակցական Միութիւնները ահա այդ միմնորմի անցքով իրար ձայն տուող չինականներն են, որ տարաշխարհիկ, վտարանդի կեանքի դժուարին, անցուի պայմաններում գտել են իրար նոյն հոգեկանով, որ ունէին իրենց ծննդավայրում։

Բնորոշ է, որ հայրենակցական միութիւնը մեր փախստական ժողովուրդի միակ ձեռներեցութիւնն է, որ զերծ է մասնորակների միջամտութիւնից և կազմակերպւում է ինքնաբերաբար հայրենի հողից բերած մղումով։

Ա՛հ, ժողովուրդ հայոց, երանի թէ գէթ մի անգամ դու իմաստութիւն ունենայիր, նոյնպիսի եռանդով ու նախաձախնդրութեամբ, որով քո փոքրիկ վաճանի միութիւնն ես կազմում։ Մեծ հայրենիքի, մեր անուշ Հայաստանի միութիւնը կազմել, ու մարքի երգումներով իրար զօրացած ու զանգուած կամքերի կուռ, անսասան բրնձէ միութիւնը։

Եւ Ջինաթափութեան ժրընդվի վերջին ժողովին Ֆրանսական պատուիրակութեան պետ Պ. Թարտիօի կողմէ, ոտքի պէս պայթող առաջարկները, արդիւնք չէ՞ր մէթէ նոյն հետեւողական աշխատանքներուն որ Ֆրանսական ազգը անգադար կը տանի Եւրոպայի վրայ սաւառնող պատերազմական հովերուն դէմ։

Վերջին քանի մը տարիներուն ընթացքին բուռն կերպով թափուող ջանքերը, ընդհատուեցան, հաւաչարհարին տնտեսական սուր ազգապի արդիւնքով։ Դոնէ այս մէկը անակնկալ սրն էր Եւրոպական տնտեսագէտներու և դիւանագիտութեան առաջ։ Միլիոնաւորներու հասնող անգործներու բանակը, իսկապէս դարձաւ սպառնական, խթզտղեցման աշխատանքներուն։ Անակնկալօրէն ամէն ճակատներէ խուժող տնտեսական ճնշիչ ազգապէն ելք մը գտնելու հարցը, յրկօրէն ժամանել տաւաւ ազգերու զեկավար չրջանակները։ Բայց հարցը այնքան թնճուկի ձեւով կը ներկայանար որ ամենահոչակաւոր տնտեսագէտներն անգամ կ'ընկըրկէին և կասկածամտութեամբ կը մօտենային, յղթական արդիւնքի մը մասին։ կը նկատէին որ առանց ուրիշ չարք մը կարեւոր քաղաքական հարցերու լուծման, չէ կարելի նաև լուծել տնտեսական կընճիռը։

Եւրոպայի կեդրոնին վրայ, Գերմանիոյ մէջ օրը օրին ծաւալող անգործութիւնը, վտանգաւոր հանդամանք մը կ'ստանար, մանաւանդ Մեծն Անգլիան ալ զոգրնթաց կը տառապէր անգործներու բազմութենէն։ Որպէս միջազգային գարման հրապարակ նետուեցան կարգ մը որոշումներ, ինչպէս Միացեալ Նահանգներու նախագահ Հուվըրի մէկ տարուան համար պատերազմական պարտքերու կախակայումը, նաև տեղծուեցաւ հսկայական դրամագլուխով Միջազգային Դրամատուն մը, նպաստելու համար անհրաժեշտ պէտքերը։

Բայց և այնպէս բոլոր այս ձևի աշխատանքները անկարող եղան կասեցնելու համաչխարհային այս տագնապը, ան կը չարունակէ իր աւերները, հունչն գուրս խուժող ջուրի պէս կը վարակէ բոլոր ազգերը։ Ֆրանսան որ կը նկատուէր այդ ուղղութեամբ անխոցելի, ան ալ այսօր ստիպուած է կերպարել անգործներու ստուար բազմութիւն մը։ Դժբախտութիւնը հոն է որ միջազգայնօրէն չի կարենալով լուծել տնտեսական այս կնճռոտ գործը, ամէն ազգ սկսած է այսօր իր գլխուն ճարը նայիլ։ Մաքսապաշտպան գրութիւնը կընդհանրանայ, ներքին ազգային ճարտարարուեստը պաշտպանելու համար։ Անգլիան առաջինը եղաւ ասպարէզ կարդացող այդ ժարզին մէջ. ոսկիի չափանիշը խորտակելէն վերջ, յանդուգն կերպով քուէ արկեց մաքսային նոր օրէնք մը։ Բնականաբար փոխադարձութիւնը չուշացաւ միւս ազգերու կողմէ։

Անուսումնասիրութիւն մը որ ենթրոպան կը կրծէ ներսէն որպէս թիթեռի մը պէս։ Նորանոր բարդուող անակնկալներ կը մեծացնէ հին աշխարհի հորիզոնը, առով հանդերձ չէ կարելի երեւակայել այս հարցերուն լուծումը արիւնով վերջանալ։

Մարդկութեան հայեացքը ուղղուած է այսօր դէպի ժրնէվ, ազգերու հարիւրաւոր պատուիրակները Ջինաթափութեան ժողովին չուրջ բոլորուած կը ճգնին անելին մէջէն խաղաղութեան ուղի մը գտնել։ Ֆրանսական պատուիրակին կողմէ հրապարակ նետուած Դանուբեան Տնտեսական Դաշնակցութիւնն մը ստեղծելու միտքը, կ'զգաղցնէ մեծերու միտքերը։ Մանակի խորհրդակցութիւններ անպակաս են, չէ՞ որ անհրաժեշտ է նախ փոքրերուն լացը դադրեցնել որ՝ մեծերը կարենան առանց խոչնդոտի դարձնել եւրոպայի խաղաղութիւնը։ Բայց այս բոլորին մէջ ինչ որ անուրանալի է Ազգ. Դաշնակցութեան ժողովին հետզհետէ բարոյական ուժին բարձրացումը։ Շանկհայի թընդանօթներու ձայնին առժամապէս դադարեցումը անոր ապացոյցներէն մին է։

Զարմանալի չէ՞ միթէ, երբ աչխարհի խաղաղութեան ի նպաստ թափուող ջանքերուն պատմական մէկ ամենակարևոր չրջանին, անոր բուն իսկ սերմնացանը և ամենափայլուն աստղը նկատուող Պ. Պրիանի անհետացումը անակընկալեց մը չհով մը։ Որ ամբողջ աչխարհը գրեթէ սուգի մատնեց, անոր հանճարեղ և ճկուն ճառերը իզուր պիտի փնտռուի Ազգերու Դաչնակցութեան սեմէն տագնապալի վայրկեաններուն։

Բայց անոր ցանած սերմերը անպայման պիտի ուճանան օր մը, այսօր փաստ մըն է՞ որ ոչ մէկ ազգ իր խորքին մէջ չի փափաքիր իր ազգային պահանջները Եւրոպայի մէջ, պատերազմով ձեռք ձգել, յաղթականէն մինչև իսկ պարտեալները գժուարին կացութեան մը սոսկ մը չէ՞ վճռական կը բռնեն. վերջի վերջոյ արդեօք կարելի չէ՞ պիրինեան լեռներու բարձունքին թառած ժրնէվը, հռչակել յոյսի պալատ տրնտեսական և քաղաքական կնճիռներուն մէջ ստառպող մարդկութեան համար։ Այս պայծառօրէն ցոյց պիտի տայ մեր ապագան։

Փարիզ ԽԱՊՐԻԿ
(2) (Վերջ)

Կարդացէք եւ Տարածեցէք
«ԱԶԴԱԿ»Ը

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՐԷՆ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՑ

ԱՄՈՒԼԻՒ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

1932 Ապրիլ 16ի շաբաթ իրիկունը, ժամը 8,30ին

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԳԼՈՒԽԱՒՈՐ ԽՕՍՈՂՆԵՐԸ ԵՆ՝

ԱՐԱՄ ՍԱՀԱԿԵԱՆ	«Համաստեղի կեանքն ու գործը»
ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆ	«Համաստեղի հետոսները».
ԽՈՍՐՈՎ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ	«Քաղաքական հայեացքները Համաստեղի գրականութեան մէջ»
ՎԱՐՈՒԱՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ	«Համաստեղի ոճն ու լեզուն»
ՆԻԿՈԼ ԱՂԲԱԼԵԱՆ	«Համաստեղի տեղը հայ գրականութեան մէջ»

Մուտքի վճարը սովորական. անդամներուն համար 10 սուրիական դահեկան, ոչ-անդամներուն համար 15 դահեկան։

Ապրիլ 30ին չաբաթ իրիկունը տեղի պիտի ունենայ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի Համերգը, Ճեմարանի ուսուցիչ պարոն Հ. Պէրպէրեանի ղեկավարութեամբ և Ճեմարանի երգչախումբով։

Իսկ Մայիս 14ի չաբաթ իրիկունը ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Խնամակալ Մարմնի ղեկավարութեամբ և մասնակցութեամբ խումբ մը հմտակիր սիրողներու պիտի բեմադրուի Լևոն Շանթի նոր թատերախաղը «Օչին Պայլ»

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՃԻԳԵՐ

Եթէ այս պատերազմի դէմ նորաձեւ պայքարի մէջ, ազգերը չարելու րլրանք, անուրանալիօրէն պէտք է գետեղենք գլուխը Ֆրանսական մեծ ազգը, որ իր ծերունի Պրիանով եղաւ ջերմ պաշտպան մը։ Տարիներ ամբողջ ան դարձաւ սիւնը ազգերու դաչնակցութեան, իր հրաւայքով ան դիմեց մինչև իսկ իր առանխորհրդի հակառակորդները, խլելով անոնցմէ չարք մը դաչնագիրներ. Քէլլոգ անունով գիտնական ոգին, Պրիանին ուժը կայացաւ մանաւանդ իր չուրջը հաւաքել լաւագոյն խաղաղութեան պաշտպան պետական մարդիկ, ինչպէս՝ Զեմպըրլէնի արտաքին գործոց նախարար Պենէս, Բոլոնիայէն Զալէսքի, Անգլիայէն Մաքտոնալտ, Պելճիքացէն Հիման, Նորվեկիայէն Հանդուեթալ Նանսէն և չարք մը ուրիշներ։ Այս խումբ մը մարդիկ նուազ չեն աշխատած խաղաղութեան գատին որքան նոր պատգամներով հրապարակ եկած վերի երկու հոսանքները։

Այս պետական անձնաւորութիւններու եռին ընտրուած մաւորականներու փաղանգ մը որոնք նուազ ծաղայութիւններ չեն մատուցած խաղաղութեան գատին, ինչպէս Լիոնի քաղաքապետ և արմատական ընկերվարական Ֆրանսական զօրաւոր կուսակցութեան պետ Պ. Էրիօ, որ իրեն խազաղասիրական ճառերով, հաչտարար մեղադեր կատարած է հակառակորդ ազգերու մէջէն, և աւելի առաջ երթալով առաջարկած է հիմնել ամենուրեք խաղաղութեան ինպատ դպրոցներ, արուամտացնելու համար նոր սերունդի հոգի ներքն ներս պատերազմի դէմ զգուանք մը. և ինչպէս Փոլ Պընգուր և նման ներ հետեւած նոյն ճամբէն։

Ֆրանսական ճկուն միտքը չէ գոհացած միմիայն ճառերով ազգերը չարժման մէջ դնել. ան հրապարակ եկած է աչխարհի առ չ իր թանձրացեալ ծրագիրներով։ Անցեալ տարի խիզախ ունենալով մը հրապարակ նետուած է Պ. Պրիանով, Եւրոպայի Համադաչնակցութեան ծրագիրը։ Երկար տարիներ խաղաղութեան ի նպաստ տարուած պրօպականային հասունցած պտուղն էր այդ ծրագիրը, որ ժբքախտաբար չունեցաւ թէև իրական և անմիջական արդիւնք, բայց և այնպէս պիտի ըլլայ մեկնակէտը ապագայ աչխատանքներու, Եւրոպան ընկերվարական հիմերու վրայ վերականգնելու համար։

ՓՐՕՍՓԷՐ ՄԵՐԻՄԷ

ՔԱՐՄԷՆ

— Է՛հ, երկրացիս, նորէն ւե՞ս ուզեր զիս, ըսաւ ան։ կը տեսնեմ որ պէտք է քեզ սիրեմ, հակառակ որ հատ մը ունիմ, որովհետեւ, զիս Թողելէդ իվեր չեմ գիտեր Թէ ինչ եմ։ Տես, հիմա ես եմ որ կը խնդրեմ քեզմէ. կ'ուզե՞ս գալ մեր ժամադրավայրը։

Խաղաղութիւնը հաստատեցինք ուրեմն բայց Քարմէնի խառնուածքը ճիշտ մեր երկրի եղանակին կը նմանէր։ Մեր լեռներուն մէջ, փոթորիկը ամենէն աւելի մեծ է մանաւանդ այն պահուն՝ երբ որ արևը չքեղօրէն կը փայլի։ Խոստացած էր ինծի ուրիշ անգամ մըն ալ գտնուիլ հետս ՏօրօԹէին քով ու չեկաւ։ Եւ ՏօրօԹէն, աւելի գեղեցիկն ըլլալով ինծի ըսաւ՝ Թէ անիկա մեկնած էր Եգիպտոսի գործերուն համար։

Արգէն փորձով գիտնալով Թէ ինչպէս սովոր են խաբել, ես ամէն տեղ Քարմէնը կը փնտռէի, ուր որ յոյս ունէի Թէ կը գտնեմ զինք, և օրը քանի անգամ կ'անցնէի Քանաիլէժօ փողոցէն։ Գիշեր մը, երբ նորէն ՏօրօԹէին եղեր էի որ ա՛լ ընտելացուցած էի ինծի երբեմն իրեն տալով մէկ երկու բաժակ անիսօղի, Քարմէնը ներս մտաւ երիտասարդի մը հետ, որ տեղակալ էր մեր զօրաթևին մէջ։

— Գնա՛ չուտ, ըսաւ ինծի պատգերէն լեզուով։ Մնացի զարմացած, նախանձր սրտիս մէջ։

— Դուն հոս ի՛նչ կ'ընես, ըսաւ ինծի տեղակալը։ Ծո՛ւտ, դո՛ւրս ասկէ և բանակատեղ։

Չէի կրնար քայլ մը առնել։ Անդամալոյծի մը պէս էի։ Սպան, տեսնելով որ ես չեմ չարժիր և որ նոյնիսկ չեմ հանած ոստիկանի գդակս, բռնեց օձիքէս և կոպտաբար ցընցեց զիս։ Չեմ գիտեր Թէ ինչ ըսի իրեն։ Քաչեց իր սուրը և ես ալ իմինս։ Պառաւը բռնեց իմ Թևէս և տեղակալը ճակտիս տուաւ հարուած մը, որուն նշանը դեռ կը կրեմ։ Նահանջեցի, և արժուկի հարուածով մը ՏօրօԹէն առնոր դէմ նետեցի, յետոյ, տեսնելով որ տեղակալը դեռ կը հետապնդէ զիս, մխեցի սուրս մարմնոյն մէջ։ Քարմէնը անմիջապէս ժարեց լամբարը և իր լեզուով ըսաւ ՏօրօԹէին, որ փախչի։ Ես ինքս ալ փողոց նետուեցայ և սկսայ վազել, առանց գիտնալու Թէ ուր կ'երթամ։ Ինծի կը Թուէր Թէ մէկը զիս կը հետապնդէ։ Երբ ինքզինքիս եկայ, տեսայ որ Քարմէնը զիս չէ Թողուցած։

— Մե՛ծ յիմար, ըսաւ ինծի, խենԹութիւններէ զատ ուրիշ բան ընել չես գիտեր։ Ես ըսած էի Թէ քեզի դժբաղդութիւն պիտի բերեմ։ Քալէ, ամէն բանի դարմանը կայ, ժանաւանդ երբ ինծի պէս բարեկամուհի մը ունիս։ Սկսէ՛ տեսնել այս Թաչկինակը դնել գլխուդ վրայ և նետէ ինծի առ գօտիդ (ceinturon)։ Սպասէ ինծի այս անցքին մէջ։ Երկու վայրկեանէն կը վերադառնամ։

Կորսուեցաւ, և ինծի բերաւ կանանչի գծաւոր կրկնոց մը, որ չեմ գիտեր ուրկէ գացած գտած էր։ Նետել տուաւ զինուորական համազգեստս և կրկնոցը հագցուց չափիկիս վրայէն։ Այսպէս հագուած էի Թաչկինակով՝ որ զիս կը նըմանցնէր Վալանսի գեղուկներուն որոնք կուգան Սէվիլի մէջ իրենց ապրանքները ծախելու։ Ցետոյ, փոքրիկ փողոցի մը մէջէն զիս տարաւ տուն մը որ բաւական կը նմանէր ՏօրօԹէի տան։ Քարմէնն ու ուրիշ պոհեմուհի մը լուացին զիս, կապեցինվէրքերսայնքանլաւ որքան պիտի կրնար ընել բանակի վիրաբոյժներէն մէկը, ինծի խմցուցին չեմ գիտեր ինչ, և վերջապէս զիս դրին, խչտիկի մը վայ, ուր քնացայ խորունկ քունով։

Հաւանաբար, այդ կիները ըմպելիքս մէջ խառնած էին այն Թմրեցուցիչ դեղերէն մին՝ որոնց գաղտնիքը իրենք միայն գիտեն։ Որովհետեւ, յաջորդ օրը չատ ուշ միայն կրցայ արԹննալ։ Մեծ ցաւ մը ունէի գլխուս մէջ և քիչ մըն ալ չերմ։ Պէտք եղաւ որ երկար ատեն մտածեմ մինչև որ կարենամ վերյիչել այն սարսափելի դէպքը որ պատահած էր երէկ։ Նորոգելէ ետք վերքիս կապերը, Քարմէնն ու ընկերուհիներսիասին խչտիկիս առջև ծնկաչոք, օքբ fալիեճ քանի մը բառ արտասանեցին, որ բժչկական դարմանում մը կը Թուէր ըլլալ։ Ցետոյ, երկուքն ալ վտահեցուցին զիս Թէ չուտով պիտի աղնկնամ, միայնէթ կարելի եղածին չափ անչապաղ պէտք եմ Թողուլ Սէվիլը։ Որովհետեւ, եթէ զիս հոն բռնէին, առանց հարցաքննութեան հրացանազարկ պիտի ըլլայի։

— Տղա՛ս, ըսաւ ինծի Քարմէնը, պէտք է որ քան մը ընես դուն. հիմակ, որ Թագաւորը ա՛լ չի հոգար քու պէտքերդ, պէտք է դուն ինքդ մտածես ապրուստիդ մասին։ Բաւական անճարակ ես գողութիւն կարենալ ընելու համար։ Բայց առողջ և ուժեղ ես. եթէ սիրտ ունիս, գնա՛ և մտաքսանենգութիւն ըրէ։ Չէի՞ խոստացած կախել տալ քեզ առաջին անուշտ հրացանազարկ ըլլալէն աւելի նախընտրելի է։ Ու յետոյ, եթէ կրցար ինքզինքդ բռնել, իշխանի մը պէս պիտի ապրիս այնքան ատեն՝ մինչև որ եզրապահ զինուորներուն ձեռքերը իշնեն օձիկիդ վրայ։

Այսպէսով էր որ այդ անիծեալ ազգիկը ցոյց տուաւ ինծի այն ասպարէզը, որուն սահմանուած էի. և եթէ ճիշդ չեն ալ պիտի խօսիմ, ուրիշ գործ չէի կրնար ընել, քանի որ եռևս մահավճիռ կար։ Ու յետոյ, ինծի կը Թուէր, Թէ այդ դիպուածական ու արկածալից կեանքը պատճառ պիտի ըլլայ որ աւելի սերտ կապերով միանամ իրեն հետ։ կը կարծէի ետ ապահոված ըլլալ իր սէրը։ Ծանօթ լսած էի խօսիլը կարգ մը Սպանիացի մաքսանենգներու վրայ, որոնք, իրենց սիրուհիները գաւակնին տուած, գործ կը տեսնէին։ Արգէն ինքզինքս կը կարծէի լեռներ ու ձորեր կտրելով, չնորհալի պոհեմուհին ետևս առած։ Երբ իրեն կը խօսէի այս մասին, խնդալէն կողերը կը բռներ ըսելով, Թէ ոչինչ այնքան գեղեցիկ էր քան գիչեր մը անցնել բաց երկինքին տակ, երբ իւրաքանչիւր ժուռին կնոջ հետ կը մտնէ իր վրանին տակ։

— Եթէ երբեք քեզ բռնեմ լեռներուն վրայ, հոն այլևս տեղակալ պիտի չգտնուի որ քեզ ինձմէ բաժնէ։

— Ա՛հ, դուն նախանձոտ ես, պատասխանեց ան, որքա՞ն չիմար ես առոր համար։ Չե՞ս տեսներ որ քեզ կը սիրեմ, ու երբեք դրամ չեմ ուզած քենէ։

Թարգմ. Վ. ԽԱՉԱԿ

(13) (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՋԱԲՈՆՑԻՔ ՎԼԱՏԻՎՈՍՏՈՔԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ՔԱԼԵՆ

Լոնտոն, 14 Ապրիլ.— Շաբկինայէն ստացուած վերջին լուրերու համաձայն ցոյն բարդութիւններ կ'ապառնան պատճառ դառնալ Ձաբոնի եւ Ռուսիոյ միջեւ պատերազմի մը։ Այս վտանգով կը բացատրուին բանակցութիւնները որոնք առաջ կը տարուէին Շանկհայի մէջ եւ որոնք դադրած էին Չինացիներու պահանջքին վրայ։

Վստահելի աղբիւրէ հասնած լուրերու համաձայն, վերջերս Ձաբոնցիք հատցարար կեցուածք մը որդեգրած են Չինացւոց հանդէպ եւ տրամադիր են Շանկհայէն իրենց բանակները եռ հատելու համար քրւական մը որոշել։ Պատճառը այն է որ Ձաբոնցիք Մանչուրիոյ մէջ կարեւոր դիւպերու կ'ապատեն ուր անոնք կը պատրաստուին խլել վլատիվոստոքի վրայ։ Ասիկա կը նշանակէ որ նոր պատերազմի մը հեռանկարը անխուսափելի է Ձաբոնի եւ Ռուսիոյ միջեւ։

Չինաբախութեան ժողովը

Ժընեւ, 18 Ապրիլ.— Չինաթախութեան Ցանձնախումբը կը շարունակէ վիճաբանութիւնը։ Պ. Կրանտի բնորոշեց սպառազինման քանակական նուազումին մասին Իտալիոյ առաջարկութեան տեսակէտը, որ արմատապէս պիտի նուազեցնէ Թշնամութեանց տարողութիւնը։ Պատասխանելով երէկուան նիստի մէջ որակական սահմանափակումի մասին ըլլալիք հետքննարարութեան հարցին զոր կը բարձրացնէր Պ. Թարտիէօ, Պ. Կրանտի ըսաւ որ անուղղամտութեան վարկածը պէտք չէ արգիլէ յանձնառութիւններու վերջնական հաստատումը, այլապէս վստահութեան խորտակում պիտի նշանակէր։ Պ. Կրանտի հաստատեց Լիթվի նօքի մտքերը եւ գտաւ որ անհրաժեշտ է սահմանափակել ներկայ սպառազինութիւնները լրջօրէն զեղչումներ կատարելով։

Պ. Մասէտօ Սօարէզ, Պրազիլիոյ պատուիրակը, հաստատեց ամերիկեան առաջարկը։ Թէքիք Ռիւշտի պէյ, Թուրքիոյ պատուիրակ, միացաւ նոյնպէս կիպսընի տեսակէտին։ Ան աւելցուց որ եթէ Ժողովը չորդեգրէ այս առաջարկը, Թուրքիա պիտի միանայ սովիէթական առաջարկներուն։

Ուրուկուայի պատուիրակը Պ. Գոզիոյ, յարեցաւ Ֆրանսական տեսակէտին։ Պարսկաստանի պատուիրակ Ազա—Խան համամիտ գտնուեցաւ ամերիկեան առաջարկին։

Եւ սակայն ան կը գտնէ որ ան չի խորհուրդ, քանի որ ան չի հանդուրժեր քօնթրոլի եւ պատիժի։

Պ. Մարինքօվիչ, Ծուկոսլավիոյ պատուիրակ, առաջարկեց բնաջնջել բոլոր պատերազմական նաւերը, բացի եզերապահ ռազմանաւէ։ Ան պահանջեց Ազգաժողովի համար իրաւունք գրաւելու պաշտօնէութիւնն ու պատերազմական պիտոյքները յարձակող կողմի մը դնելու համար զանոնք յարձակման ենթակայ պետութեան տրամադրութեան տակ։ Այսպէս, Ազգաժողովը պարտի դնել յարձակող պետութիւնը քաղաքակրթուած ազգութիւններու ատելութեան։

Զգայացունց ռմիր մը

Վիեննա, 14 Ապրիլ.— Ականջի հիւանդութեանց հռչակաւոր մասնագէտ եւ Վիեննայի բժշկ. համալսարանի ուսուցիչ Բրօֆ. Ալեքսանդր ատրճանակի հարուածով մը սպանուեցաւ, երեքշաբթի օր կէսօրէ վերջ, իր բնակարանին մօտ։ Զեխօսլովաքի մը կողմէ, որ խնութեան նշաններ ցոյց կուտար։

Կը կարծուի որ այս այն ոճրագործն է, որ քանի տարի առաջ նմանօրինակ մահափորձ մը կատարած էր իր զոհին վրայ երբ տարիներ առաջ կը բժշկուէր իրմէ։

Ոճրագործը ձերբակալուած է։

Դրուագներ Պրիանի պատկերով

Փարիզ, 14 Ապրիլ.— Էօվր Թերթը կը գրէ թէ՝ պատերազմիկներու վիճէրանների ընկերակցութիւնը կառավարութիւան խնդրագիր մը ներկայացուցեր է շրջաբերութեան դնելու համար Պրիանի կենդանագիրը կրող դրոշմանիշներու շարք մը։ Այս դրոշմանիշները պիտի փակցուին արտասահման ղրկուելիք նամակներուն վրայ։

Ձեխոսլովաքիա կը շնորհաւորէ Հինտենպուրկը

Պրահա, 14 Ապրիլ.— Նախագահ Մազարիքի խնդակցութեան եւ շնորհաւորութեան հեռագիրը ուղղուած նախագահ Հինտէնպուրկի, կը կազմէ փոխանակուած առաջին պատգամագիրը երկու պետութեանց ներկայացուցիչներու միջեւ։

Ցարդ պաշտօնական շնորհաւորութեանց բոլոր առիթներու մէկ կամ միւս կողմին համար աննշմար անցած էին։

Շնորհաւորական վերջին հեռագիրը երկուստեք գնահատուած է եւ ինչ կուտայ յուսալու որ նոր հակացողութիւններու թուական մը պիտի բացուի երկու դրացի պետութեանց համար։

Տնտեսական կացութիւնը Ամերիկայի մէջ

Նիւ—Եորք, 14 Ապրիլ.— Առեւտրական եւ ճարտարարուեստական գործերու գլխաւորներու հետ Պ. Հուվր կը պատրաստէ շարք մը քօնֆէրանսներ տնտեսական տագնապի դարման մը գտնելու մտօք։

Պօրսայի նախագահը բացէն եղած վանառումներու նկատմամբ իր պատրաստած տեղեկագիրները ներկայացուց, պօրսայի գործառնութիւնները քննելու պաշտօնով օժտուած դրամատէր ծերակուտականներու յանձնախումբին։

Նախագահը կը պնդէ թէ դրամական անկումը արդիւնքն է 1929ին շրջաբերութեան հանուած թղթադրամներու առատութեան եւ տեսական առուծախի ծայր աստիճան շատութեան։

Եղածը հաշուեյարդար է եւ ոչ թէ հրապարակը բարոյալքելու մտօք վաճառում։

Ամերիկան Քօքան խարխուրին տասը պիտի զեղչուի

Ուաշինկթըն.— Սրեսփ. Ժողովի ներգաղթի յանձնաժողովը ընդունեց տեղեկագիրը, որ նպաստաւոր է եղած առաջարկի, հարիւրին տասը զեղչելու համար բոլոր երկիրներու ֆօքաները։ Նոյնպէս յաւելեմեան հիւսգունդի ֆթան հարիւրին տասը պիտի զեղչուի այն վիզաներուն, որոնք տրուած են 1930 Յունիս 30ին վերջացող եւ ժամկան տարուան ընթացքին։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԷ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Իզմիր.— Կուսակալութեան ելեւմ. Տնօրէնութիւնը ելեւմ. նախարարութեան հրահանգներ սպացած է, որոնց համաձայն իրենց ձեռքերուն պիտի վերադարձուին բոլոր այն գրաւուած կալուածները, որոնք պատկանած են Լօզանի Դաշնագրի գործադրութեան թուականին՝ 1922 Օգոստ. 6ին եթէ՝ Թուրքիայէն հեռացած ոեւէ մէկուն։ Այս հրահանգները կը հերթեն նախապէս օրքան բռած այն զոյգներ քէ իբրեւ քէ պիտի վերադարձուին այն կալուածները, որոնք փոխանակելիներուն կը պատկանէին եւ որոնք, իբր այդ, յայտնացուած են թուրք գաղթականներու։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Կիրակի, 17 Ապրիլ, կէսօրէ առաջ ժամը 10ին

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ Ակումբին Մէջ

Պիտի բանախօսէ՝ **Պ. Գ. ԽՐԼՔԵԱՆ.** Նիւթը՝

ՄԵՐ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Մուտը ազատ է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի՞ՆՉ ԿԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՓՈՔՐ ՍԵՐԱՅԻ ՄԷՋ

ՈՎ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱԾ ԵԱՌԱՉԻԿԱՑ ՆԱԽԱԴԱՀԸ

Փոքր Մհայի մէջ երկու օրէ իվեր լուրիւն կը տիրէ Առաջուան եռուզեռն ու անվերջ բանակցութիւններն ու խորհրդակցութիւնները դադրած են։ Սրեսփոխանները եւ լրագրողներ աւելի ոչ կը տեսնուին Մհայի Երեանցիներուն մէջ, Բարձր Գօվիսէրին հրահանգը նախագահական ընտրութեան առանց ժամանակի յետձգման համար, ջուր թափեց բոլոր սակարկութեանց վրայ։

Ձիօդ է որ ծանր տագնապ մը անցուց նախագահական ընտրութեան ախտաժանտը անցած ճանի մը օրուան ընթացքին, Բարձր Գօվիսէրութիւնը Շէյխ Գհեարէ Խուրիի թեկնածութիւնը կը պատպաներ եւ անուղղակի կը թելադրէր Շէյխ Մուհամմէտ Ձիսրը որ վերցնէ իր թեկնածութիւնը։ Մինչդեռ Շէյխ Ձիսր, աւելի կը զօրանար միւս նախագահական թեկնածուներու միացումով իրեն հետ եւ կ'ապահովէր ժողովի ջախջախիչ մեծամասնութիւնը։ Շէյխ Գհեարէ Խուրիի հակառակորդներ՝ պ.պ. Էմիլ Լէտէ, Ձօրճ Թապէք եւ Հապիպ Փաշա Սաաթ, իրենց հակառակորդին ընտրութիւնը ձախողեցնելու համար, կորոշեն պատպանել Խալամներու թեկնածուին ընտրութիւնը։ Մէկ խօսքով Շէյխ Գհեարէ Խուրիի ընտրութիւնը արգիլելու համար ամեն միջոցի դիմել կ'որոշեն։

Բարձր Գօվիսէրութիւնը այս դասաւորումներեն ի հարկէ գոհ չէր. սակայն Շէյխ Ձիսրի անհեդիոյութիւնը կր պարտադրէր ըլ"տրութեան ժամանակի յետձգումը, մինչեւ որ համաձայնութեան եզր մը գոյանայ։ Սեսամձգման հրահանգի հաղորդուելէն վերջ ալ տարուհակեցին բանակցութիւնները։ Բարձր Գօվիսէր Ն. Վ. Պ. Բօնօ անձամբ իր ներկայութեան հրաւիրեց Շէյխ Ձիսրը եւ տեսակցեցաւ անոր հետ։ Դաղեցի կր պահուի այդ տեսակցութեան արդիւնքը։ Բայց համաձայն Շէյխ Ձիսրի յայտարարութեան իճի մեռած է իր թեկնածութիւնը վերցնելու առաջարկը եւ մինչեւ վերջ պիտի չի հրաժարի։

Միւս կողմէ սակայն, տեղական թերթեր կարգ մը նոր տեղեկութիւններ կր հաղորդեն։ Առջի օր, Պ. Էտեհի տան մէջ կարգ մը հեղինակաւոր երեսփոխաններ ժողով մը գումարելով անգամ մը եւս տեսած են Շէյխ Գհեարհի ընտրութեան անյարմարութիւնը եւ որոշած են ամեն գնով արգելք հանդիսանալ։ Երէկ առաւօտ Շէյխ Մուհամմէտ Ձիսրին տուր հանդիպում մը ունեցած են Պ. Պ. Էմիլ Լէտէ, Ձօրճ Թապէք եւ Հապիպ Փաշա եւ որոշած են պատպանել Շէյխ Ձիսրի ընտրութիւնը, մինչեւ որ զօրաւոր արգելքի մը չի հանդիպին. այդ պարագային՝ երբ այդ արգելքը յարուցուի, յաջորդ թեկնածուն պիտի որոշեն համաձայնաբար։

Երէկ Մհայի մէջ բսի ըսաւ մր շրջան լրաւ, որուն համաձայն, իբր թէ, Շէյխ Գհեարէ Խուրիի կողմնակիցները յայտարարած են որ Բարձր Գօվիսէրութիւնը պիտի լուծէ ժողովը եթէ Շէյխ Գհեարհի ընտրութեան համաձայն չըլլայ։ Լրագրողներ այս առթիւ դիմում կատարեցին Շէյխ Ձիսրին, բայց ան հաղորդեց որ երեսփոխանական ժողովը լուծելու իրաւունքը մի միայն հանրապետութեան նախագահին պատճանատուութիւնը։

Այսպէս ուրեմն, ներկայիս բոլոր ի րադարձութիւնները Փոքր Մհայի մէջ կր դառնան նախագահական ընտրութեան օրուջ։ Շէյխ Գհեարէ Խուրիի թեկնածութեան առաջ ճոխութիւր. Պատճառ հղալ որ Շէյխ Մուհամմէտ Ձիսր ժողովի մէջ մեծամասնութիւն մր ամրագրած է։ Ազգայնական բերքեր ի նպաստ Հաշիմ պէյ Աթասիի սիւնակներ կր լեցնեն եւ յոյս կր յայտնեն որ ան ըլլայ հանրապետութեան նախագահը։ Զափաւորականներ սակայն, Սուպհի պէյ Գհերէէթի ընտրութեան կատարեալ։ Կր յիշուին նաեւ անուններ։ Ահմետ Նամի պէյի եւ Մուհամմէտ պէյ Ալի Ապէի։ Բրնական է պայմարը բաւական բուռն պիտի ըլլայ ազգայնականներու եւ չափաւորականներու միջեւ։

ԳՈՒԼՊԱՆ ՊԱՅՐԱՄԸՆ

Մահմետականներու Գուլպան Պայրամը կսկսի այսօր եւ կը տեւէ մինչեւ երեքշաբթի։ Այսօր կառավարական պատճառներ ու պատճառական հատատութիւնները փակ պիտի մրնան։

Երկուշաբթի օր մի միայն իսլամ պատճառներ ազատ պիտի ըլլան։

ՍԻՐԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ինչպես գրած էինք, կր կարծուի որ Լիբանանի հանրապետութեան նախագահի ընտրութենեն անմիջապես վերջ պրն. Բօնօ պիտի մեկնի Դամասկոս եւ մասնաւոր որոմնագրով մր ժողովի պիտի հրաւիրէ նորընտիր երեսփոխաններ։ Հաւանական է յաջորդ շաբաթուան կեսին վերջ պ. Բօնօ Դամասկոս հասնի։

Սիւրիական խորհրդարանը իր օրինականութիւնը վաւերացնելէ եւ պատճառական բացումը կատարելէ վերջ, պիտի որոշի երկրին վարչաձեւը եւ պիտի ընտրէ կառավարութիւնը։ Սիւրիական հանրապետութեան նախագահութեան համար այժմեն արդեն զանազան թեկնածուներու անուններ սկսած են շրջան ընել եւ պայմարը սկսած է։ Ազգայնական բերքեր ի նպաստ Հաշիմ պէյ Աթասիի սիւնակներ կր լեցնեն եւ յոյս կր յայտնեն որ ան ըլլայ հանրապետութեան նախագահը։ Զափաւորականներ սակայն, Սուպհի պէյ Գհերէէթի ընտրութեան կատարեալ։ Կր յիշուին նաեւ անուններ։ Ահմետ Նամի պէյի եւ Մուհամմէտ պէյ Ալի Ապէի։ Բրնական է պայմարը բաւական բուռն պիտի ըլլայ ազգայնականներու եւ չափաւորականներու միջեւ։

ՎԵՇԱՓԱՌԸ ՀԱԼԷՊ ՄԵԿՆԱԾ

Երէկ առաւօտ, իճիաշարժով Հալէպ մեկնեցաւ Կիլիկիոյ Ծերունազարդ Հայրապետը Մահակ Բ. Կաթողիկոս։ Ն. Ս. Օծութիւնը հանի մը ամիս պիտի մնայ Հալէպ, հանգստի համար։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆ

Ապրիլ 24ի Նահատակաց սգաստօնը այս տարի պիտի տօնուի ԹԿարաբէի մէջ, նախագահութեամբ Լիբանանի Կաթ. Փոխանորդ Կարօհան Մրբազանի։

Մանրամասնութիւնը վերջը։

ԿՌԻԻ ԱՇԻՐԷՔՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵԻ

Համաս Իլ Արիֆ անուն Հաթիթին ասիրէքին պահպանող մարդ մը կը սիրէր Ջաբմա Հասան անուն կին մը որ կը պահպանէր Քիսար ասիրէքին։ Կինը զգալով որ մայր պիտի ըլլայ, Համաթին լուր տուաւ։

Առաքեներու սովորութեան համաձայն մահուան կը դատապարտուի այն կինը որ ապօրէն յարաբերութեամբ մայր կրլլայ։ Համաս գիտնալով այդ պարագան, ուզեց կեանքը փրկել իր սիրածին եւ գիտցուց իր մարդիկներով յարձակեցաւ Ջաբմայի գտնուած վրանին վրայ, եւ զայն փախցուց հետը։

Սակայն Ջաբմայի ազգականները չի հանդուրժեցին եւ չուզեցին զայն կնութեան տալ Համաթին։ Ուժեր դրկեցին ետեւէ վրայ։ Երկու կողմերու միջեւ տեղի ունեցաւ կատաղի կռիւ մը։ Համաթին ազգականներէն մեկը մեռաւ։

Թշնամութիւնները այն աստիճան սաստկացած են որ հաշտութեան փորձերը մնացած են ապարդիւն։ Նեվսճ Սալիճ. Համաթին ասիրէքին պետը, որ ուզած է կարգադրել վէճը, անյաջողութեան մատնուած է, որովհետեւ Մեվլայի ասիրէքն ալ այս կռիւին միջամտած է։ Այժմ կր վախցուի որ երկու ասիրէքներու միջեւ սոսկալի կռիւներ տեղի ունենան։

ՆՈՐ ԱՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ Մ'ԱԼ

Միշել Ռաճահ անուն մարդ մր իճնաւարժ եւ պենգիճ կը ծախսէր Պէյրութի մէջ։ Ընկերութիւնները իրենց ապրանքները պարտով կուտային անոր եւ Միշել ծախելէ վերջ կր վճարէր անոնց։

Սակայն 1928ին ընկերութիւնները վերցուցած էին իրենց վստահութիւնը եւ այլեւս ապրանք չէին տար անոր ծախելու համար։ Միշել Ռասնակութեան դատապարտեցաւ եւ այն ատեն երաշխաւորութիւն տուաւ պարտապահանջներուն 1930 եւ 1931 տարուան ընթացքին վճարելու համար իր պարտերը։ Գործերը աւելի գէշ ընթացան եւ չի կրցաւ վճարել։

Անցած ամիս պարտապահանջներէն մեկը դատարան դիմեց։ Դատարանը ամիս մր պայմանաժամ տուաւ։ Սակայն երէկ վերջացաւ այդ պայմանաժամը եւ դատարանը պատճապես սնանկ յայտարարեց զայն։

ՈՍԿԻԻ ՀԱՆՔ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ժամանակին Բարձր Գօվիսէրութեան դիմում կատարած էին երեք ընկերութիւններ, Անտիոքի օրացոյցերուն մէջ ոսկիի դներէր փոխելու համար։ Բարձր Գօվիսէրութիւնը առաջնած էր զանոնք իրենց ձեռնարկին համար։

Երեք ընկերութիւններն ալ պատրաստելով իրենց ծրագիրը գործի սկսած էին։

Առաջին անգամ, Ֆրանսացի սպայ մր, Անտիոքի օրացոյցերուն մէջ պետք միջոցին, ապրիւրի մը հով կարգ մը փայլուն բառեր ճօմարելով գանոնք ընած եւ տեսած էր որ ոսկի կը պարունակեն անոնք։ Վերջը կարգ մը հարուստներու հետ տեսակցելով կազմած էր ընկերութիւնը։ Անհամաձայնութիւն տիրելով անոնց մէջ, բաժնուած էին իրարմէ եւ այդ կերպով կազմուած էին երեք ընկերութիւններ։

Այժմ այս երեք ընկերութիւններն ալ, որոնց մէջ կր գտնուին Լիբանանցիներ եւ Ֆրանսացիներ, տեղագիրն ախտաժանճի յծուած են։ Ցարդ իրենց գուբակութիւնները արդարացնող հարուստ հանճերու չեն հանդիպած, սակայն մեկ ուղղութեամբ մեծ յոյսեր կան եղեր։

ՓՈՒԹ ՊՕԼԻ ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ.

ՎԱՂԸ Կ. Վ. ԺԱ.ՄԸ 2,15ԻՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ

ԿԸ ՄՐՑԻՆ Հ. Մ. Ը.Մ.Ի Ա. ԽՈՒՄԲԸ ԵՒ *Base Navale*

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Պէյրութի Մասնաճիւղի տարեկան մարզահանդէսը տեղի պիտի ունենայ Մայիս ամսուան մէջ։

Անոնք որոնք կը փափաքին սոյն մրցումներուն մասնակցիլ, իսկոյն քով արձանագրուին Ցանձնախումբի անդամներուն դիմելով։

Ցանձնախումբի անդամներն են պ. պ. Օննիկ Փիլիկեան, Հայկազ Տէր Մանուէլեան, Կարապետ Մեսրոպեան եւ Նեռսես Գազազեան։ *ՎԱՐԶՈՒԽՏԻՆ*

Ծանօթ.— Ընդհանուր փորձերու չը հետեւողները պիտի զրկուին մրցումներուն մասնակցելէ։

ՕԱԿՍԻԱՆ ՊԼԸՐՈՒԹԻ

15 Ա Պ Ր Ի Լ 1932

	Ս. Դ.
Եգիպտկ. բղթադրմ.	491
Անգլիկ. »	480
Տօլար »	126
Թրքական »	60
Պաճի Օրթօման	125
Իտալական Լիր 100	655
Ցուճական Տրահմի 100	125
Անգլկ. ոսկի	605
Ֆրանս. »	484
Սմանճ. »	550
Արծաթ մեճիտ	28
Գրէյի Ֆօնս. Ա. Ֆր.	540
» » Բ. »	290
» » Գ. »	283

Աճծերեան եղբարք Բիւ Ֆօս Թէլէֆօճ՝ 5-19

ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԷՐ

Գօլօղ եւ Շրջ. Հայրկ. Միութեան տարեկան ընդհանուր անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, կիրակի, 17 Ապրիլ, կէս օրէ առաջ ժամը 10ին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի սրահին մէջ, Ժողովուրդային Տան դիմաց։

Միութեան բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ։ *ՎԱՐԶՈՒԽՏԻՆ*

200

երգելով՝ Հայկական վայտն անյաւ. ամբողջ քաղաքի միջով և հասաւ հայկական թաղը — եկեղեցւոյ բակը —։ Ամբողջ հայ գաղութը (80 հայ տուն) մեծ ու փոքր, կնճն ու աղջիկ, ծեր ու երեխայ այդտեղ էին հաւաքուել իրենց աչքերով տեսնելու հայկական վաւեր եւ հայկական դրօշակը։ Եկեղեցւոյ բակում երկսեռ դպրոցի մանուկները կարգով շարուած՝ դիմաւորեցին վայտին հայկական երգերով, իսկ ժողովուրդը՝ բուռն ծափահարութիւններով և աղաղակներով։

— կեցցէ՛ հայ վայտը, կեցցէ՛ Անդրանիկը։

Երգեցիկ խումբը երկեց Անդրանիկի երգը։

Ջանհան արտասուալից աչքերով, զգածուած մի ճառ արտասանեց իր յոժ ուրախութիւնն արտայայտելով, որ Տաճկաց անիրաւ լծից ազատողների մէջ տեսաւ իր հայ եղբայրներին, հայ որդիներին։ Ինչ մի մեծ անկարագրելի ուրախութիւն է ոչ միայն իրան, այլ եւ բոլոր հայ սրտերի համար, մի վեհ, դարերից ի վեր սպասուող մխիթարութիւն։ Օրհնեց ատրուկ ժողովուրդի ազատութեան համար կատաղաչա գուրս եկած անձնուէր հայ քաջերին, օրհնեց և կուի պատասուր զաշտում ընկածների անմահ յիշատակը, ապա բարի գալուստ մաղթեց բոլորին, որով և աւարտեց իր սրտառուչ ճառը։ Միւս հոգատարներն էլ խօսեցին, արտայայտեցին իրենց զգացմունքները իրենց երկիրը։ Տանջուած, այրուած սրտերից բղխում էր անկեղծ ցնծութիւն, անկեղծ զգացմունքների արտայայտութիւն։

Բոլորից յետոյ խօսեց Դարեգինը, և խօսեց ինչպես միշտ, սուրբ զգացած և կրակոտ կերպով։

Շատերն ուրախութիւնից լաց էին լինում չկարողանալով զսպել իրենց արտասուքները։

50

197

Իմ հարցին՝ թէ ինչպէս է գնում գործը դիրքերում ֆելդշերը պատասխանեց. Թէ վատ չէ ամենից լաւ Հայերն են կռւում, որ նա արտայայտեց բառացի հետեւեալ խօսքերով. «Հայե՛ր չատ ապրիք», ասաց նա և գլխարկը վերցրեց և գլուխ տւեց։

Քիչ յետոյ հասան և մի քանի հայ վիրաւորներ, երկուսը ծանր, Ջնացածը միջակ։ Տղերքն իրենց պահում էին քաջի պէս և սաստիկ ցաւերը (օր. փչրած ոսկորներ) տանում էին համբերութեամբ։ Մէկն ասեց. «Պարո՛ն բժիշկ, լաւ կապիր, որ վէրքս չուտ առողջանայ, որպէսզի չուտով էլի կարողանամ կռւի դուրս գալ, իսկ մի ուրիշը, երբ կապերի ոտքի վէրքը, բոլորովին միամիտ կերպով հարցրեց, «այժմ կարո՞ղ եմ դնալ դիրքերը»։

Երեկոյեան ժամին ընկած էր արդէն, երբ ինձ ժամեկաւ նաեւ XII դրուժինայի հրամանատար պոդպորուչիկ Կունկը։

Հենց որ ինձ տեսաւ նա, դիմեց հետեւեալ խօսքերով. «բժի՛շկ, օգնի՛ր»։

Կարծելով որ վիրաւորուած է, իսկոյն հասայ և հարցրի, Թէ ուրտեղից է վիրաւորուած։ Պարզուեց որ վիրաւորուած չէ, այլ սաստիկ յոգնած և թուլացած։ Իսկոյն կաթիլներ տուի, իսկ այն բարի կինը որտեղից որ է հասցրեց մի բաժակ թէյ և կուշեալը մի քիչ կազդուրուեց։ Բնական է, որ նրանից կարող էր ամենաճիշդ տեղեկութիւններ ստանալ զաւերի մասին։

— Օ՛, առիւծներ են, կատարեալ առիւծներ,— պատասխանեց նա. այսօր մեզ բոլորիս նրանք փրկեցին, եթէ նրանք չլինէին, մենք բոլորս էլ կարդելու, զոհուելու էինք, բոլորս էլ... Այո՛, մեր կեանքով մենք նրանց ենք պարտական, նրանք փրկեցին դրուժինը։

ՊԱՆԴՈՒԿ ԼԻԻՔՍ

ՋՈՀԼԷ

Հայկական աւելի ապահովագոյն պանդոկը «ԼԻԻՔՍ»ին Ջաղէի մէջ, ծովակալէս պարտէզով,

ԽԻՍՏ ՕԴԱՍՈՒՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
ՈՐ ԿԸ ԲԱՂԿԱՆԱՑ 1. 2. 3, 4, ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐԷ

1. ՀԱՄԵՂ ՁԱՁ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ.
2. ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱԻՈՐ.
3. ՏՈՒՆ ՓՆՏՐՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՄԷՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

Տէր եւ Տնօրէն՝ Գ. ԳԱՐՏԻՃԳԱՆԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Հ. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

(ՀԱԼԷՊ)

Նախկին քժիշկ Միջազետքի Զինուորական հիւանդանոցներու եւ մասնագէտ ներքին հիւանդութիւններու

առաց, արմաւական, խոցամիս դարմանում:

Հիւանդ կ'ընդունի առաւ or ժամը 8—12 եւ 2—6 իր դարմանատան մէջ.
Հալէպ Ննյալ բակ, Թրամվայի բնակութեան կայարան, թիւ 7

Բշ. եւ Ուրբաթ օրերը առաջուց մրի

ՇԱՊԿԱԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆԻ **"ԼԻՒՔՍ"** ԱՐՄԵՆԱԿ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆԻ

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգոյ հասարակութեան՝ որ Սուգ-ի-Պազիրկանի շապկագործատունս փոխադրած եմ՝ *պէյէթիէի* շէնքին ետեւ՝ ՆԷՃԻՊ ԱՒՏԻՒ ՄԷՀԷՔ ՓՈՂՈՑ. (Վարդապետեանի վաճառատան դիմացը, Շիւրիւ Ապուրէհիթի ճախկին վաճառատունը):

Մեծ խնամով կը պատրաստեմ, չափի վրայ եւ մեծամասնակ՝ շապիկ, բիճամայ, ոսպ ետ շամպրը, խալփուսիէ եւայլն, ամենավերջին ճոռաճեւութեամբ:

Սպացած եմ մեծ մթերմ մը ճատկաւոր եւ վերջին ճոռոյթի ապրանքներու (պոպլին մեծամս եւայլն), որով կարող եմ ամենէն բծախնդիր յաճախորդին ճատկար գոհացնել:

Միշտ պատրաստ կը գտնուիմ զանազան չափերու վրայ շապիկ եւ բիճամայ, որոնք կը վաճառուին մեծամասնակ եւ փոքրամասնակ:

Մեր սկզբունքն է ճշդապահութիւն եւ աժան վաճառում:

Մեկ այցելութիւնը բաւական պիտի ըլլայ համոզուելու համար այս ճրամատութեանց:

Ապսպրաւորներ կ'ընդունիմ առատահամասնէն (Իրագ, Պաղեստին, Կիպրոս), եւ Սիւրիոյ բոլոր շրջաններէն.

ԳԱԲՐԻԷԼ Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

(ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ)

Հիմնուած 1921 ին Պոլիս-Բերա

Ինչ դիւրամատչելի պայմաններով կը կատարենք ամէն կարգի էլեքտրական լոյսի գործերու (Intsallation), ինչպէս նաեւ մօթէօր եւ ջիներատորներ:

Վաճառատունս կ'ստանձնէ նաեւ բոլոր էլեքտրագործիքներու ճոռոգութիւններ: Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու էլեքտրա-ճոռոգման: Վաճառատուն Philips եւ Lux էլեքտր. լամբերու եւ ամէն տեսակ էլեքտրական պիտոյքներու:

Վճարման դիւրութիւններ.

Հասցէ — Վ. Ուզունեանի գրատան կից Պուրճ. B. P. 491

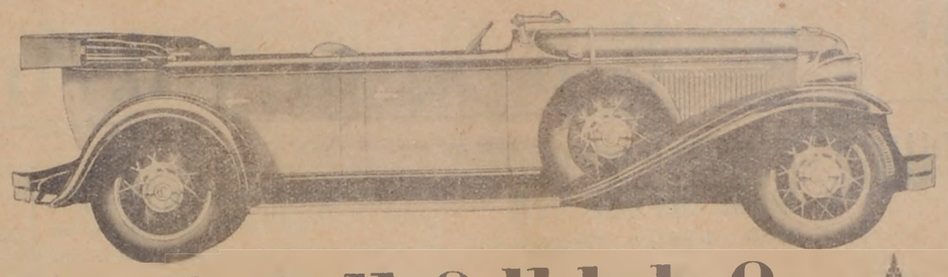

ԳՈՒԱՅԱԼԵՐ

աւխարհահռչակ իճիճատարժճների ներքոյ 6-8 սիլինտր ռեհին,

ԱՄԵՆԱՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ՄԱՐՔԱՆԵՐՆ ԵՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱՑ ԵՒ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՒՆ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ:

ԳՈՒԱՅԱԼԵՐ ինքնաշարժերու մասնաւոր յատկութիւններն են՝ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿՈՒԹԻՒՆ, ՁԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴՍՏԱՒԷՏՈՒԹԻՒՆ, վճարման դիւրութիւններ կը տրուին.

ԳՈՒԱՅԱԼԵՐ ֆաթուրաներ բոլոր կտորները պատրաստ կը գտնուին մեր վաճառատուներուն մէջ՝ Լիբանանի, Սիւրիոյ և Իրագի ընդհանուր ներկայացուցչութիւն՝

NAAYEM MOTOR IMPORT Co. BEYROUTH B. P. 869, TÉL. 32—29

Հիւս. Սիւրիոյ ներկայացուցիչներ՝ Գ. և Մ. ԱԶԻՐԵԱՆ, B. P. 202, Հալէպ

ՏՔԹ. ՍՈԿՐԱՏ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

ՎԻՐՍԱԲՈՑԺ - ՍՏՈՄԱՆՍԲՈՑԺ

ՎԿԱՅԵԼ՝ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՆՍԵՐԻԿԵԱՆ ՀՍՍԱԼՍՍՐԱՆԷՆ

Կընդունի առաւ or բացի կիրակիներէ կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6

Հասցէ՝ Capucin-ներու եկեղեցիին կից Արդարութեան պալատին եռակի

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat Համիկեան Interne եւ ա.ժմ մասնագէտ բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՋԻԻ, ՔՈՒ, ԿՈԿՈՐԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼՈՒՈ* հիւանդութիւններու բաժնի:

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6
իր գլխաւոր մէջ rue de Damas, No. 15
Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի բարոյով:

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանուին, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ:

ՏՕՔԹ. Գ. ՏԱՎՈՒՏԼԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր դարմանատունը հաստատած է, *ԱՄՍՈՒԻՐ* վողոց, Տօքթ. Սօզոպաեանի (առամնաբոյժ) դարմանատան կից.

Ընդունելութեան ժամերը՝

կէսօրէ առաջ	ժամը	8—12
» վերջ	»	2—6

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք

Տիկին ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԻՐՁԱԿՈՒՀԻ

ԲԱՐԻՁԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր առհասարակ Մեծ Սհրայի դիմացը Նո. 78 տան երկրորդ արկը:

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին ճոռաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւն իր բոլոր բարդութիւններով եւ արդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոդով: Իր աշակերտուհիները կ'օժտեն Բարիզի աշխարհահռչակ Académie Daydou վկայականով.

ՓՍՍՏԱԲԱՆ

ԽՈՄՐՈՎ ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ

(Տօքթ. խռաւագիտութեան)

ԿՍՏԱՆՁՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԵՐ

Հիւանդութեամբ հանրածանօթ փաստաբան ՄԷԹՐ ԱԶԻԶ ԷԼ ՀԱՇԷՄԻ

Դրասենեակի ընդ է կէսօրէ առաջ 9—12 *կէսօրէ վերջ* 3—6

Rue Allenby, Immeuble NESSOULI **ՀԵՌԱՀԱՇԻ 1—28**

Տոկուն շինուածք, վաղեմի հմուտ եւ քնաւկան ձայն

Անոնք յատկանիշներ՝

ՈՐՈՆՅՄԱՄԲ ԿԸ ՁԱՏՈՐՈՇԻՒԻՆ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Հրապարակի վրայ գրեթէ նուագող բոլոր մարքային հետ կը մրցին Ապոլլօ ֆոնօնները: Մանաւանդ վերջին նոր մօտէլները, որոնք հասած են արդէն, անգերազանցելի են իրենց տոկունութեամբ, վայելչութեամբ և ժամչելի գիներով.

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱՓԱՒՈՐԸ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք

MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH

Վարպետներ եւ բօնօլ՝ ամէն ձեւի, անվիճելի օրակ եւ առաւելութիւններ
դիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն:

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ Սիւրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ կիպրոսի.— **ԳՈՒՐԳԷՆ ՍԻՆԱՆԵԱՆ**

KOURKEN SINANIAN, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

ՍՓԱՆՑՈՒՑ կոշիկներ ամենատաք ամենատեղը, ԴԻՄԱՑԵՔ, ՆԱՅՔԱՐ

Այդ ես ասում եմ, և իրրև հրապարակախօս իմ բարոյական պարտքը կը համարեմ բուլկար հասարակութեան առաջ էլ կրկնել այս խօսքերը: Ի՜նչպիսի քաջ տղերք կան, ժարդ ուղղակի զարմանում է: Գնդակների տարափի տակ չտեսերը քրդական երգ էին երգում..., Շատ քաջ է ժանուանդ Սարերու Ասլանը, միաժամանակ եւ երգում էր և կրակում:

Այդ խօսքերը կունեբը իսկապէս չարունակ կրկնում էր, ուր որ և երբ որ խօսք էր բացում Ուզուն-Համիդների կուռ մասին: Գոնէ ես հինգ-վեց անգամ լսեի եմ նրանից այդ միևնոյն արտայայտութիւնները Ուզուն Համիդների կուռից չատ ժամանակ յետոյ, Պալատոս, Գլատանա, Սաեռնայ դիւղերում— Մարտարայ ծովի ափին:

Հայերի մասին ուրիշ չտեսերից էլ չատ գովասանքներ լսեցի և չատ գոհ մնացի, որ տղերքը այդպէս լաւ և պատուաւոր հռչակ են ստացել: Սակայն մեծ վիշտ պատճառեց այն, որ նրանցից 7ը սպանել և 15ը վիրաւորել էին:

Ուշ գիշերին մի քանի րոպէով Անդրանիկն էլ եկաւ ինձ մօտ՝ իմանալու քանի վիրաւոր կայ: Շատ ուրախացայ նրան տղի առոյգ տեսնելով: Ցուզեց միայ մեզ մօտ, չտապեց տղաների մօտ՝ իր հետ հաց տանելով նրանց համար:

Մինչև առաւօտեան ժամը չորս և կէսը եզան օձյերի վրայ քարձեցի վիրաւորներին և ուղարկեցի դէպի յետ— Բուլղարիա: 160ից աւելի էին վիրաւորները: Դրա յաջորդ օրը պէտք է հաւաքէինք սպանուածներին և հողին յանձնէինք, քանիան էին, գեռ ճիշտ ոչ ոք չէր գիտեր:

Հրամանն այնպէս էր, որ միւս առաւօտեան, առանց ժամանակ կորցնելու ամենքն էլ պէտք է հալածէին

փախչող թշնամուն, այնպէս որ հայկական վաշտը նոյն իսկ չկարողացաւ ամբողջութեամբ մասնակցիլ իր բանակած ընկերների թաղմանը:

Ուզուն-Համիդների բարձր գագաթի վրայ, մի հաստաբուն գարաւոր ծառի չուքի տակ փորեց տղաների եղբայրական գերեզմանը:

Փոքրաթիւ հաւատարիմ ընկերներ իրենց արտասուքներով թրջեցին գերեզմանը և իրենց ընկերական ձեռքերով մի բուռ հող գցեցին նրանց երեսներին:

Հանգիստ, անվրդով, յաւիտենական քնով քնած են պատուաւոր դաշտում քաջի մահով ընկածները, Ահաւասիկ զով քամին նրանց ճակատը վերջին անգամ էր չոլում, փայփայում իր զովարար ալիքներով: Այսուհետև նրանք չեն տեսնելու ոչ ընկեր, ոչ բարեկամ, նրանց մայրերը, քոյրերն ու եղբայրները իզուր են սպասելու նրանց վերադարձին, հանդիպման քաղցր րոպէին...

Միայն Ուզուն Համիդների բարձր գագաթի վրայ աւաւոնող քամին է, որ տանելու է նրանց փառաւոր մահուան լուրը դէպի հայրենեաց կողմերը, մխիթարելու վշտացած ընկերներին ու ծնողներին, որ չի տխրեն, չի կսկծան, որովհետեւ քաջերը կուռ ազնիւ դաշտում ընկան քաջերի պէս, և թշնամի, սարկի ազատութեան համար...:

6. ՀԱՑԿ. ՁՕՐԱՄԱՍԵՐԸ ԿԻՄԻԽՐՃԻՆԷԻ ՄԷՋ

Հայկական զօրամասը կ'անցնի Կիւմիւրճինէ քաղաքը հանգստանալու համար:

Արդ՝ Արմէն Սիւնի կը նկարագրէ Կիւմիւրճինէ քաղաքի մուտքը հետեւեալ ձեւով:

Դրօշակները պարզած, սիրուն, ներդաշնակ երգեր

ՕԳՆԷ ԴԻՒՆ ՓՆՁԻ եւ ԱՍՏՂԸ ՔՒՕԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ

(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն
Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք.
որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումով:

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սավոյ Օթելի շէնք, Պուրճ, Գէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

Առանձի պարտականագրութիւնմ

ՕԺԻՏ

երաշխաւորեալ տոկոս 6%: Ակէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն:

ԿԱՂՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱԺՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխատուութիւնք՝

վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուղղը կրնա՞ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի: Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ:

Ամէն բդթակցութիւն ուղղել՝ B.P. 821, Beyrouth